

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XII. évfolyam 22. szám
2009. november 20.

Gabona és Ipari Növények
XII. évfolyam 22. szám
2009. 46. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:
Dr. Stummer Ildikó

Készítette:
Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Medináné Lázár Virgília
lazar.virgilia@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (06 1) 476-6093
Fax: (06 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	7
A gabonafélék jegyzése.....	10
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	14
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	14
Külpiazi információk.....	15
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	20
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	22
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	25
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	25
Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések.....	26
A napraforgóolaj fogyasztói ára.....	26
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	27

GABONAPIACI JELENTÉS

- Az USDA novemberi jelentése szerint 789,7 millió tonna lehet a globális kukoricatermés a 2009/2010. gazdasági évben, amely 2,8 millió tonnával kevesebb mint az októberi becslés.
- A legfontosabb kukoricaexportőrök piaci részesedése számottevően módosult az elmúlt öt évben: csökkent Kína és Argentína szerepe, nőtt ellenben Brazília, az EU-27 és Ukrajna súlya a közeli piacokon.
- Az MgSzH jelentése szerint hazánkban 6,9 millió tonna kukoricát takarítottak be 2009. november 16-ig. A búza vetésterülete 4%-kal csökkenhet az idén az előző évhez képest.
- A chicagói árutőzsdén a búza és a kukorica jegyzése is ingadozott a 45-46. héten. A párizsi árutőzsdén is csupán a kukorica esetében tapasztalható a jegyzések egyértelmű emelkedése. A BÉT-en nem történt lényeges változás.
- Az étkezési búza és a takarmánykukorica hazai termelői ára kismértékben nőtt a 45-46. héten.

Világpiaci kitekintés

Az USDA legfrissebb, novemberi jelentésében a globális kukoricatermelést 2,8 millió tonnával lefelé, 789,7 millió tonnára korrigálta, amely nem éri el az előző gazdasági év szintjét (791,9 millió tonna). A visszaesés többek között az USA termeléseszkkenésének köszönhető, ugyanis a termés a korábban előrejelzett 330 millió tonna helyett a késői és elhúzódó betakarítás okozta veszteségek miatt 328 millió tonna körül alakul.

A kukorica iránti globális importigény növekedésével az elmúlt öt évben változott az egyes exportőrök piaci részesedése is. Kína és Argentína a kormányzati politikájuknak köszönhetően veszítettek exportőri szerepükből. Kína esetében az exporttámogatások eltörlése, a jelentős belpiaci ártámogatások, valamint a gyorsan bővülő takarmányfelhasználás azt eredményezheti, hogy a közeljövőben nem lesz exportálható készletük. Argentínában a vártnál hatásosabb volt a kukorica exportjának korlátozása és az adóztatás, továbbá a periodikusan visszatérő szárazság, a vetésterület csökkenése a jövedelmezőbb szója javára mind az alacsonyabb szintű termelést, és az exportálható készletek csökkenését segítették elő.

Az előzőekkel ellentétben Brazília és más országok (Dél-Afrikai Köztársaság, Szerbia, EU és Ukrajna) piaci részesedése nőtt. Brazíliában a jelenlegi kormányzat termelés- és exporttámogató politikája eredményeképpen a fogyasztásnál nagyobb mértékben nő az ország kibocsátása. A Dél-Afrikai Köztársaság, Szerbia, az EU és Ukrajna többnyire a közeli piacokra szállítanak, ahol az USA-ból származó szállítmányokkal szemben szállítási és logisztikai előnyöket élveznek.

A főbb kukoricaexportőrök részesedése a világkereskedelemben

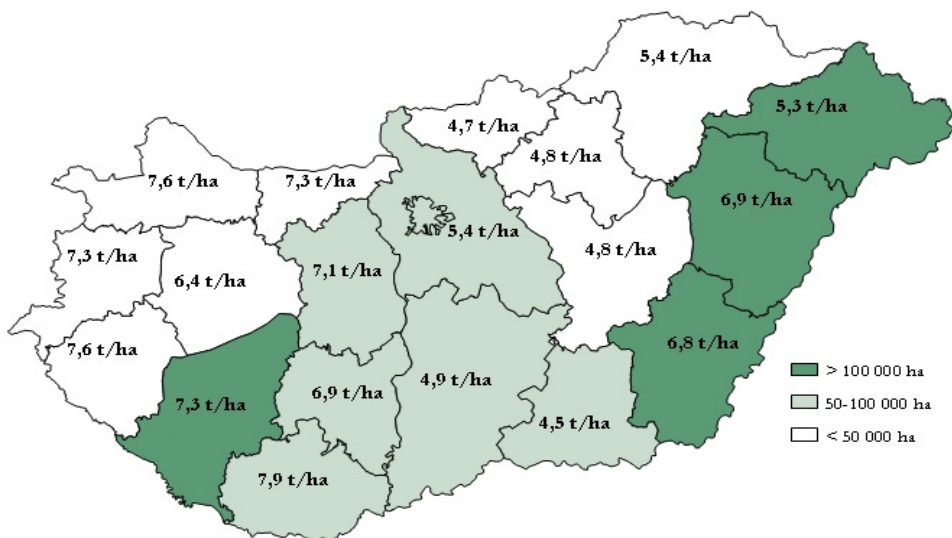
	2004/2005. gazdasági év (millió tonna)	2009/2010. gazdasági év (millió tonna)	Változás (%)
Argentína	13,75	7,00	50,90
Brazília	1,43	9,50	663,87
Kína	7,59	0,50	6,59
EU-27	0,68	1,50	221,24
Szerbia	-	1,50	-
Dél-Afrikai Köztársaság	1,52	2,50	164,80
Ukrajna	2,33	4,00	171,38
USA	45,35	53,00	116,88
Világ	75,96	84,24	110,89

Forrás: UDSA 2009. novemberi jelentés

Hazai helyzet

A MgSzH november 16-i jelentése szerint a takarmánykukorica 91%-át betakarították, az összes termés 6,9 millió tonna a jelzett időpontig. A korábbi állapotjelzésekhez képest helyenként jelentősen csökkent a hozam (pl. az észak-magyarországi régió, Jász-Nagykun-Szolnok megye, stb.). Az országos termésátlag 6,5 t/ha körüli. Legjobb eredmények a Dunántúlon várhatóak, míg a leggyengébb termést előreláthatóan Heves, Nógrád, Bács-Kiskun és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben takarítják be.

A kukorica hozamok 2009-ben*

* Az MgSzH 2009. november 16-i adatai alapján.

Jól halad az őszi kalászosok vetése. Az őszi árpa vetése befejeződött, vetésterülete az előző évhez hasonlóan alakult (197 ezer hektár). Várhatóan kismértékben csökken a rozs (39 ezer ha), ugyanakkor nő a tritikálé (133 ezer ha) vetésterülete az idén. Mindkét növénynél már a végéhez közelít a vetés. Az őszi búza tervezett vetésterülete 1,09 millió hektár 2009-ben, melynek 90%-át már bevetették. A Dunántúlon 407 ezer hektár, az Alföldön 554 ezer hektár, Észak-Magyarország pedig 133 ezer hektár lehet a termőterület. Az előző évhez képest lényegesen csökkenhet a vetésterület a két fő termesztő régióban, országosan kb. 4%-kal, melyben szerepet játszhattak az ideai igen alacsony árak, a pangó piac, a kereslet hiánya.

A búza vetésterületének változása Magyarországon

megye	2008. december elseji állapot elvégzett munka (ha)	2009 vetési szándék (ha)	2009 terv/ 2008 tény (%)
Baranya	54 575	49 614	90,91
Fejér	71 075	68 884	96,92
Győr-Moson-Sopron	64 713	60 710	93,81
Komárom-Esztergom	31 326	27 876	88,99
Somogy	55 707	53 603	96,22
Tolna	54 072	52 237	96,61
Vas	37 043	35 810	96,67
Veszprém	32 151	31 059	96,60
Zala	30 615	27 688	90,44
Dunántúl	431 277	407 481	94,48
Bács-Kiskun	71 400	71 754	100,50
Békés	125 300	111 600	89,07
Csongrád	70 670	68 880	97,47
Hajdú-Bihar	76 743	74 667	97,29
Jász-Nagykun-Szolnok	132 967	128 973	97,00
Pest és Főváros	64 434	62 455	96,93
Szabolcs-Szatmár-Bereg	33 840	35 286	104,27
Alföld	575 354	553 615	96,22
Borsod-Abaúj-Zemplén	66 140	68 478	103,53
Heves	51 605	47 484	92,01
Nógrád	17 028	17 378	102,06
Észak Magyarország	134 773	133 340	98,94
Magyarország összesen	1 141 404	1 094 436	95,89

Forrás: MgSzH

Határidős jegyzések

A chicagói árutőzsdén a búza és a kukorica jegyzése is ingadozott a 45-46. héten, egyértelmű tendencia egyik termény esetében sem figyelhető meg (7-8. ábra). Az árcsökkenés irányába hatott többek között a lassú export, a bőséges globális gabonakínálat, továbbá az, hogy a kedvező időjárás következtében jól haladt az őszi búza vetése és a kukorica betakarításával nőtt a kínálati nyomás is. Az áremelkedésben a nyersanyag és egyéb árupiacok erősödése, az olajár alakulása játszhatott szerepet. Ezek mellett a dollár árfolyamának változása is meghatározó volt. Az USDA novemberi jelentésének megjelenése is pozitívan hatott a jegyzésekre, ugyanis az USA kukorica kibocsátását és exportját is számottevően lefelé korrigálták. A piaci hangulatra rányomta a bélyegét az a híresztelés is, mely szerint egyes DDG szállítmányokban „vomitoxin”-t találtak. Ez befolyással lehet a szójaliszt iránti keresletre is.

A párizsi árutőzsdén a búza jegyzése a CME/CBOT-hoz hasonlóan ingadozott (9-10. ábra). A jegyzéseket a lassú közösségi és nemzetközi kereskedelem, és az erős euró befolyásolta elsősorban. A kukorica tőzsdei ára a chicagói folyamatoktól eltérően lassan növekszik, ami az uniós termény iránti növekvő keresletet tükrözi.

A Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában az eurobúza és a takarmánykukorica jegyzése sem változott lényegesen a 45-46. héten (5-6. ábra). A takarmánykukorica jegyzése szeptember elejétől ütemesen nőtt, ami a folyamatos kereslettel függ össze.

Termelői árak

A hazai étkezési búza iránti korábbi érdektelenség, illetve a felvásárlók tőkehiánya vezetett oda, hogy a termelői ár a betakarítás óta nem változott, 30 ezer Ft/tonna körül alakult (1. ábra). Az utóbbi hetekben figyelhető meg enyhe növekedés, de az ár még így is közel 20%-kal marad el az egy évvel korábbi szinttől (1-2. táblázat). A takarmánykukorica hazai termelői ára ellenben a 46. héten már 25%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban, és folyamatosan emelkedik (2. ábra).

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (46. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2009. 45. hét	2009. 46. hét	2009. 46. hét / 2009. 45. hét (%)
Étkezési	tonna	2 424,33	7 395,59	-	15 621,92	12 902,23	82,59
búza	Ft/tonna	28 107,67	28 270,52	-	27 801,15	28 299,29	101,79
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	1 073,44	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	23 220,20	-
Takarmány-	tonna	27 399,80	12 195,49	15 638,01	25 626,76	55 233,30	215,53
kukorica	Ft/tonna	27 176,12	25 871,76	25 979,88	26 244,92	26 549,43	101,16
Takarmány-	tonna	950,38	-	-	201,08	1 373,26	682,94
árpa	Ft/tonna	23 366,90	-	-	23 601,84	23 740,46	100,59

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

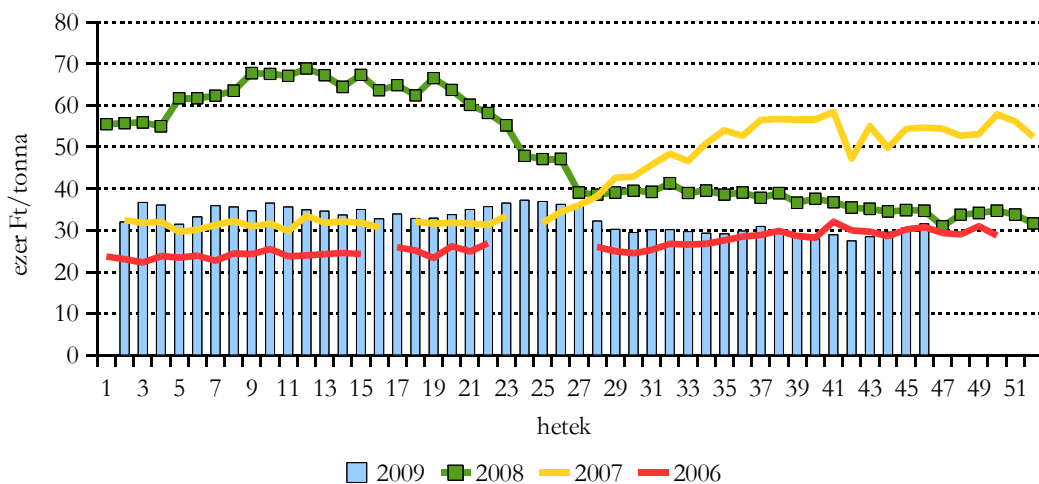
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2008. 46. hét	2009. 45. hét	2009. 46. hét	2009. 46. hét / 2008. 46. hét (%)	2009. 46. hét / 2009. 45. hét (%)
Étkezési	tonna	17 060,42	15 621,92	12 902,23	75,63	82,59
búza	Ft/tonna	34 691,35	27 801,15	28 299,29	81,57	101,79
Takarmány-	tonna	-	-	1 073,44	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	23 220,20	-	-
Takarmány-	tonna	46 307,12	25 626,76	55 233,30	119,28	215,53
kukorica	Ft/tonna	21 074,52	26 244,92	26 549,43	125,98	101,16
Takarmány-	tonna	-	201,08	1 373,26	-	682,94
árpa	Ft/tonna	-	23 601,84	23 740,46	-	100,59

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

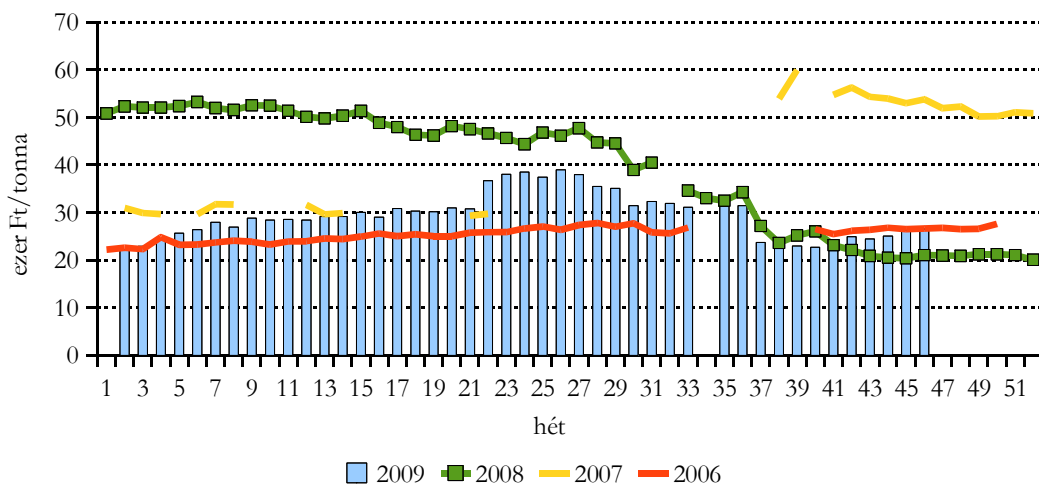
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

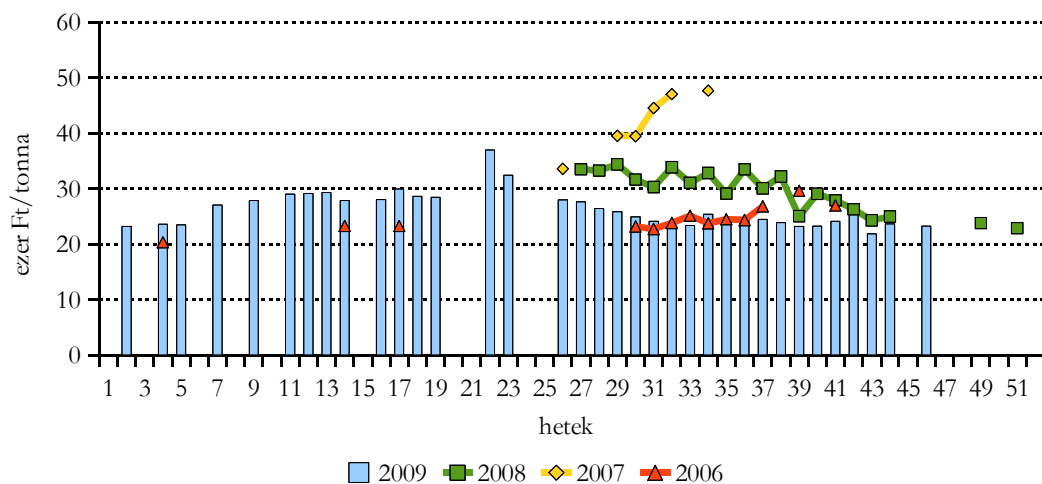
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

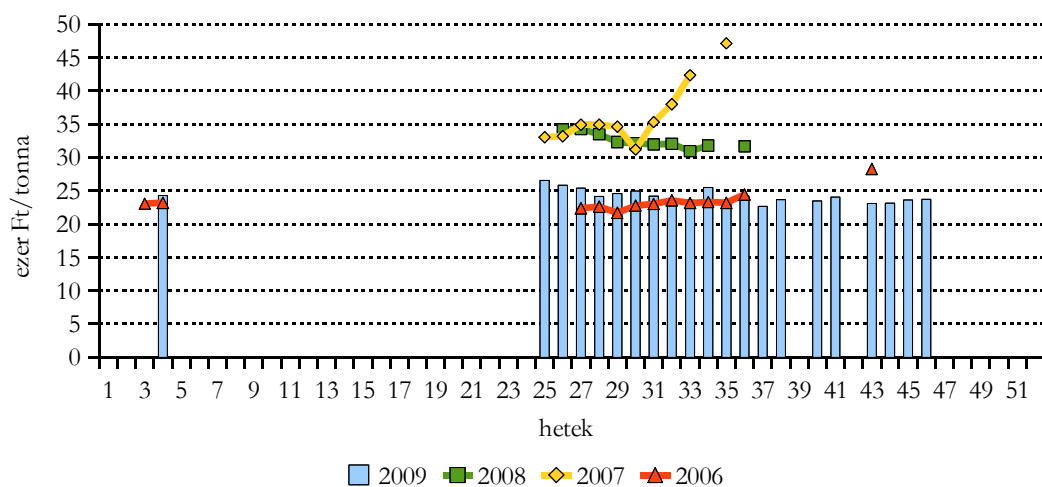
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

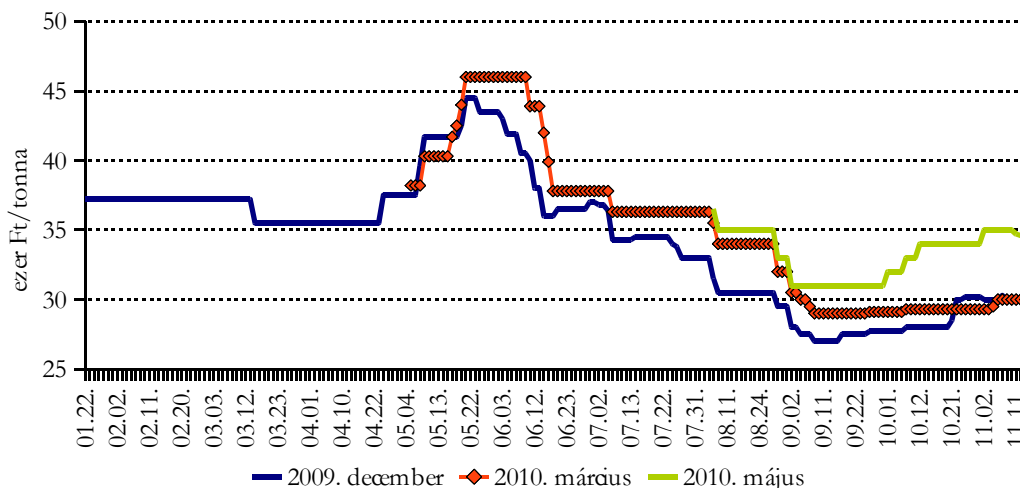

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

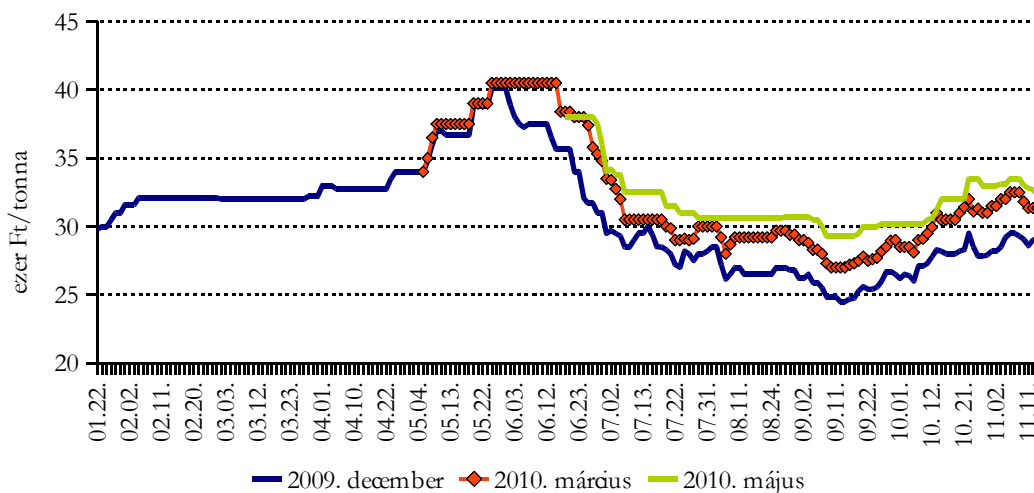
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

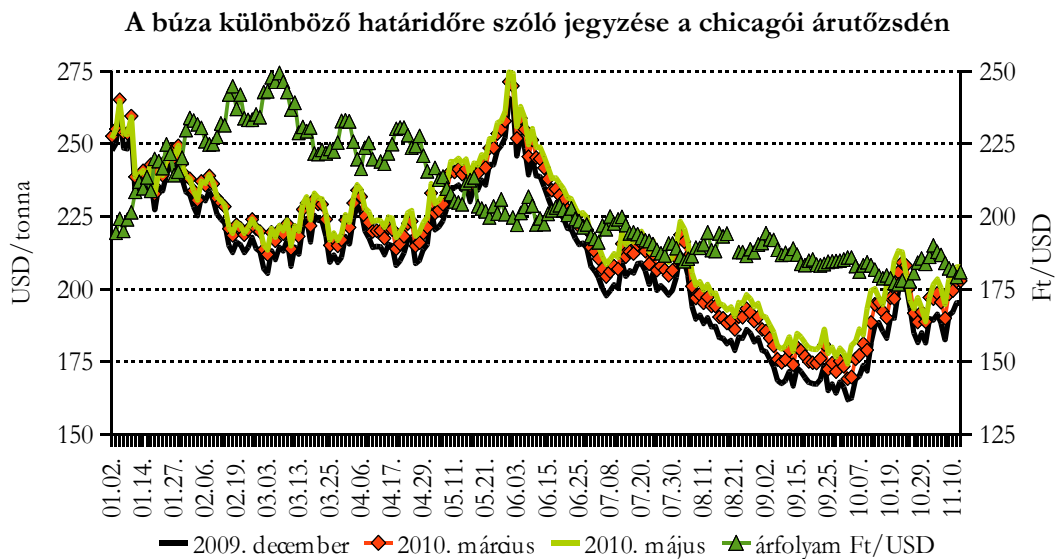
6. ábra

A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

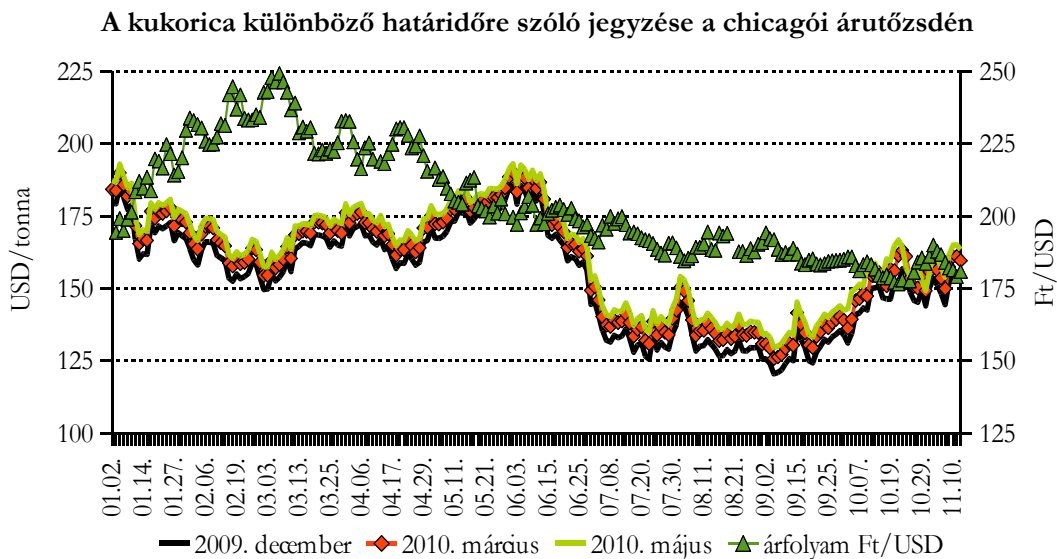
Forrás: BÉT

7. ábra

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

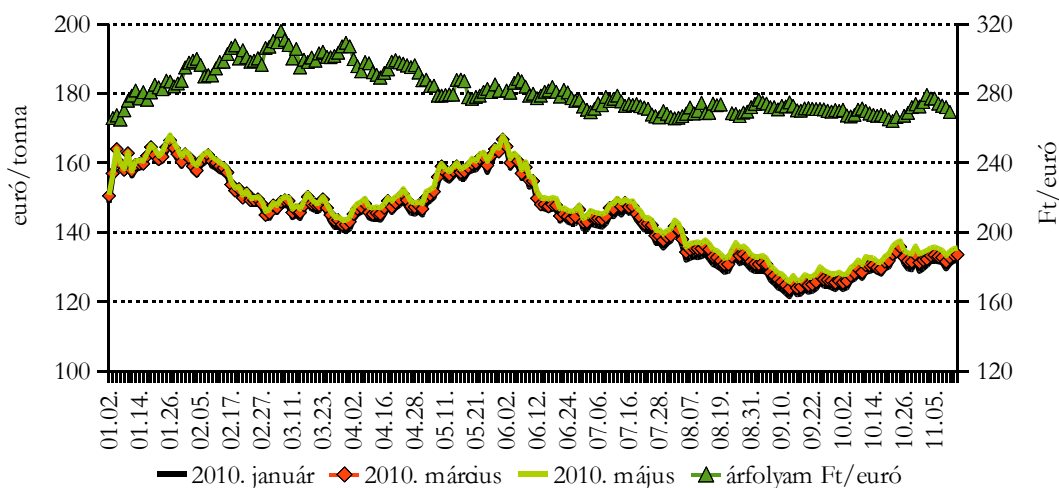
8. ábra

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

9. ábra

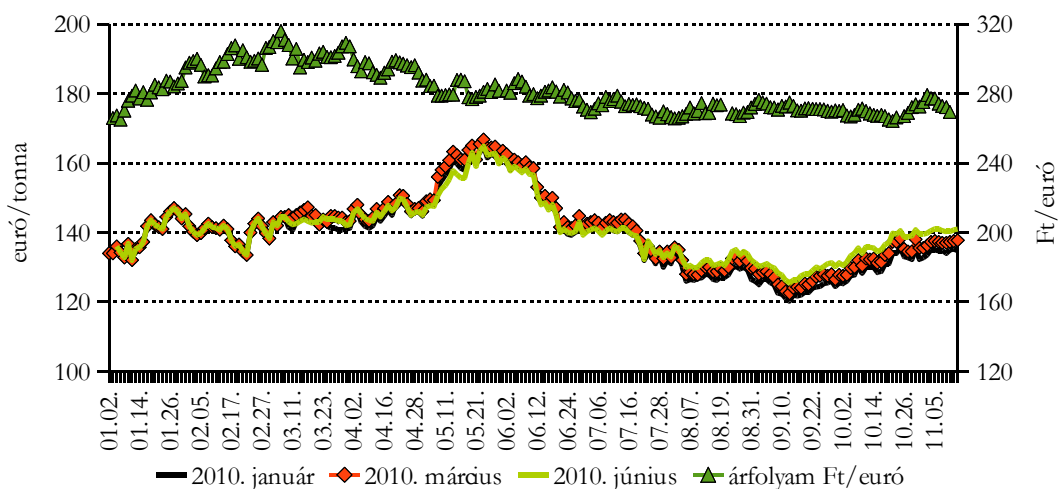
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

10. ábra

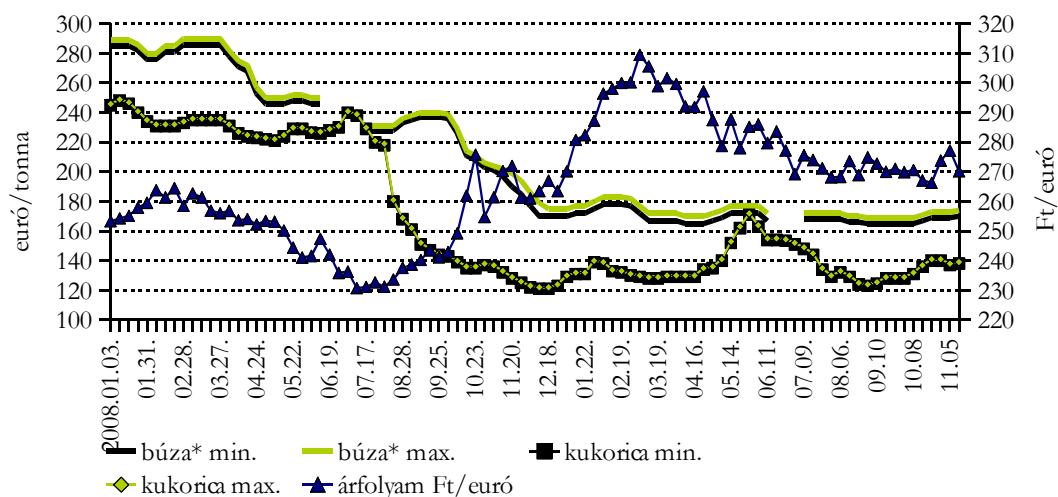
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

11. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

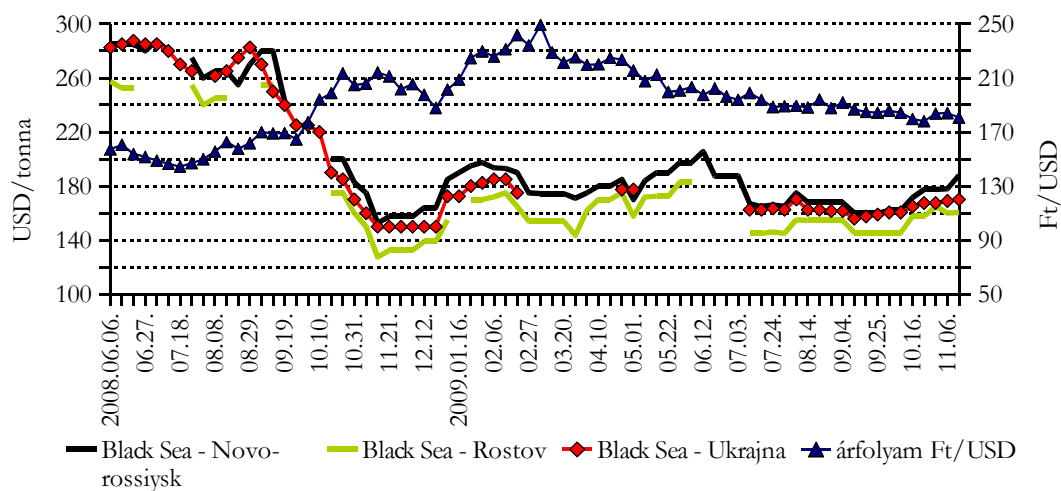

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%)

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna, MNB

12. ábra

A malmi búza orosz és ukrán kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2008. 46. hét	2009. 45. hét	2009. 46. hét	2009. 46. hét / 2008. 46. hét [%]	2009. 46. hét / 2009. 45. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1141,91	1029,68	1921,93	168,31	186,65
ömlesztett	Ft/kg	68,09	55,62	55,9	82,09	100,49
Finomliszt BL 55	tonna	1711,82	1404,19	2040,23	119,18	145,3
zsákos	Ft/kg	72,51	58,69	57,63	79,48	98,19
Finomliszt BL 55	tonna	1278,93	1024,89	1298,23	101,51	126,67
zacskós	Ft/kg	78,18	63,47	63,38	81,08	99,85
Rétesliszt BFF 55	tonna	47,31	78,67	121,65	257,13	154,63
ömlesztett	Ft/kg	77,5	63,7	63,59	82,05	99,82
Rétesliszt BFF 55	tonna	41,9	21,84	50,1	119,57	229,4
zsákos	Ft/kg	80,65	65,58	66,26	82,16	101,04
Rétesliszt BFF 55	tonna	104,88	68,36	98,82	94,23	144,56
zacskós	Ft/kg	92,35	70,45	70,82	76,69	100,52
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	920,14	545,01	936,02	101,73	171,74
ömlesztett	Ft/kg	67,2	54,07	53,44	79,53	98,84
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1062,09	796,45	1131,05	106,49	142,01
zsákos	Ft/kg	70,14	56,47	56,64	80,75	100,3
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	258,32	344,8	631,38	244,42	183,11
ömlesztett	Ft/kg	72,29	59,1	58,92	81,51	99,71
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	54,6	18,65	123,95	227,01	664,61
zsákos	Ft/kg	77,46	67,28	64,33	83,05	95,61
Étkezési búzadara AD	tonna	133,85	61,18	103,14	77,05	168,58
zacskós	Ft/kg	86,55	77,02	75,32	87,02	97,8

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2008. november	2009. október	2009. november*
Finomliszt BL 55	147	158	160
Fehér kenyér	238	220	218
Félbarna kenyér	205	215	209
Étkezési búzadara AD	183	180	177

* 2009. november 17-ig.

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2009. november 13.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. január	132,00	35 516	2009. december	198,03	35 798	2009. december	198,58	35 897
2010. március	133,50	35 920	2010. március	205,65	37 175	2010. március	204,46	36 960
2010. május	135,50	36 458	2010. május	210,43	38 039	2010. május	208,78	37 741
2010. augusztus	144,00	38 745	2010. július	214,38	38 753	2010. július	213,18	38 537
2010. november	143,00	38 476	2010. szeptember	220,16	39 798	2010. szeptember	217,59	39 334
2011. január	145,00	39 014	2010. december	227,60	41 143	2010. december	224,21	40 530

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2009. december	204,18	36 910	2009. november	104,00	31 367
2010. március	209,97	37 956	2010. január	106,45	32 106
2010. május	214,47	38 770	2010. március	109,00	32 875
2010. július	218,97	39 583	2010. május	111,45	33 614
2010. szeptember	223,29	40 364	2010. július	113,45	34 218
2010. december	229,99	41 575	2010. november	114,75	34 610

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. január	134,75	36 256	2009. december	153,74	27 792
2010. március	137,75	37 063	2010. március	159,74	28 876
2010. június	141,00	37 937	2010. május	163,68	29 588
2010. augusztus	144,00	38 745	2010. július	169,39	30 621
2010. november	145,00	39 014	2010. szeptember	172,05	31 101
2011. január	139,00	37 399	2010. december	175,59	31 741

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2010. február	274,00	73 722
2010. május	278,50	74 933
2010. augusztus	280,75	75 539
2010. november	284,25	76 480
2011. február	286,75	77 153
2011.május	284,00	76 413

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2008. 46. hét		2009. 46. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	135	36 756	126	34 002	november
La Pallice	-	-	130	35 061	január
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	-	-	128	34 451	november
Würzburg	-	-	115	31 141	november
Köln	-	-	124	33 370	november
Drezda	-	-	108	29 182	november
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	145	39 379	-	-	november
Spanyolország					
Barcelona**	140	38 021	-	-	november
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	november
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	124	33 632	-	-	november
Bordeaux/Bayonne	-	-	129	34 937	december
La Pallice	125	33 904	127	34 272	november
Németország					
Hamburg	-	-	135	36 477	november
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	140	38 021	-	-	november

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

		2009. 46. hét	
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	-	-	-
Franciaország			
Rouen	100	26 977	november
La Pallice	100	26 955	január
Creil*	97	26 145	január
Németország			
Hamburg	104	28 101	november
Hannover	99	26 750	november
München	97	26 209	november
Drezda	94	25 399	november
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	-	-	-
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	117	31 673	február
Németország			
Hamburg	122	32 964	november
Hollandia			
Rotterdam*	130	35 126	november
Belgium			
Brüsszel	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2009. 11. 06.		2009. 11. 13.		Szállítási	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna	hónap	
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	281,91	51 888,35	290,35	52 486,57	november	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	214,20	39 425,65	239,70	43 330,57	november	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	196,60	-	196,70	35 557,46	november	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	198,10	36 462,29	222,60	40 239,40	november	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	169,00	31 106,14	170,00	30 730,90	november	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	228,40	42 039,30	227,90	41 197,48	november	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	218,60	40 235,52	217,90	39 389,78	november	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	177,20	32 615,43	186,10	33 641,30	január	FOB US Gulf
Argentína	-	-	180,60	32 647,06	december	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	160,90	29 615,25	158,00	28 561,66	november	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	136,00	25 032,16	138,00	24 946,26	november	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- A chicagói árutőzsdén a szójabab és származékai őszi és téli határidőkre szóló jegyzései ingadoztak november első felében.
- A párizsi árutőzsdén a repcemag novemberi és februári határidőre szóló jegyzései csökkentek a 45-46. héten.
- Magyarországon a napraforgó- és repcemag valamennyi határidős jegyzése ingadozott a vizsgált időszakban.

Világpiaci helyzet

A *chicagói árutőzsdén* a szójabab és származékai legközelebbi határidőkre szóló jegyzései november első két hetében továbbra is hektikusan mozogtak (1-3. ábra). Az árcsökkenés irányába hatott, hogy a szójabab terméskilátásai továbbra is kedvezően alakulnak, az áremelkedést pedig az támogatta, hogy a gyenge dollár árfolyam miatt a kőolaj hordónkénti ára lassan felfelé kúszik.

Az Oil World tájékoztatása alapján az idén az *Egyesült Államokban* rendkívül lassan haladnak a szójabab betakarításával a rossz időjárási feltételek miatt. Jellemzően október végére a terület 90%-án végezni szoktak a munkával. Ebben az évben novemberben a szójabab közel 30%-a még kint lesz a termőterületeken. Ez mind mennyiségi, mind minőségi szempontból is kedvezőtlen. Az idő egyre hidegebbé válik, így a betakarítási veszteségek kockázata nő.

A kedvezőtlen feltételek ellenére azonban az USDA jelentése szerint az Egyesült Államokban várhatóan nemcsak a szójabab kibocsátása lesz rekord méretű, hanem az export mennyisége is rendkívül magas lehet (36 millió tonna) az idén.

Argentínában komoly problémát jelent a hetek óta tartó szárazság, amely nemcsak a szójabab vetését nehezítette, hanem a már elvetett mag csírázására is negatívan hat. Ha az elkövetkezendő időszakban nem esik az eső, akkor a szójabab ára jelentősen emelkedhet. Jelenleg 12-15 millió hektár termőterület van kitéve az aszálynak.

Európai kitekintés

Az UkrAgroConsult jelentése szerint *Ukrajna* az idén ősszel 6,4 millió tonna napraforgómagot takarított be, ami megközelíti az előző év kibocsátását (6,9 millió tonna). Hazai felhasználásra 6 millió tonna kerül, míg az exportra szánt mennyiség 330 ezer tonna lehet. A 2009/2010. gazdasági évben várhatóan 2,6 millió tonna napraforgóolajat állít elő Ukrajna, megközelítőleg ugyanannyit, mint egy évvel korábban (2,7 millió tonna).

A BLE szerint *Németországban* a 2009/2010. gazdasági év (július-június) első két hónapjában az előző év azonos időszakához képest 1,85 millió tonnáról 1,75 millió tonnára csökkent az

olajosmag sajtolás. 1,25 millió tonna alapanyaga a repcemag volt, míg a fennmaradó 497 ezer tonna egyéb olajosmagból származott. Az előállított összes olaj mennyisége 620 ezer tonna, amelyből 542 ezer tonnát a repceolaj tesz ki, 78 ezret pedig az egyéb növényi olajok. Emellett 1,04 millió tonna olajosmag dara került kibocsátásra, amelyből 659 ezer tonna a repcedara, míg 386 ezer tonna az egyéb olajosmag dara.

Hazai körkép

A BÉT-en a napraforgó- és repcemag legközelebbi határidős jegyzései a 45-46. héten ingadoztak (6. ábra). A napraforgómag novemberi elszámoló ára tonnánként az elmúlt két hét áraihoz képest valamelyest nőtt a 46. héten, és 56-60 ezer Ft között mozgott. A repcemag ára nem változott, 67 ezer forint körül alakult.

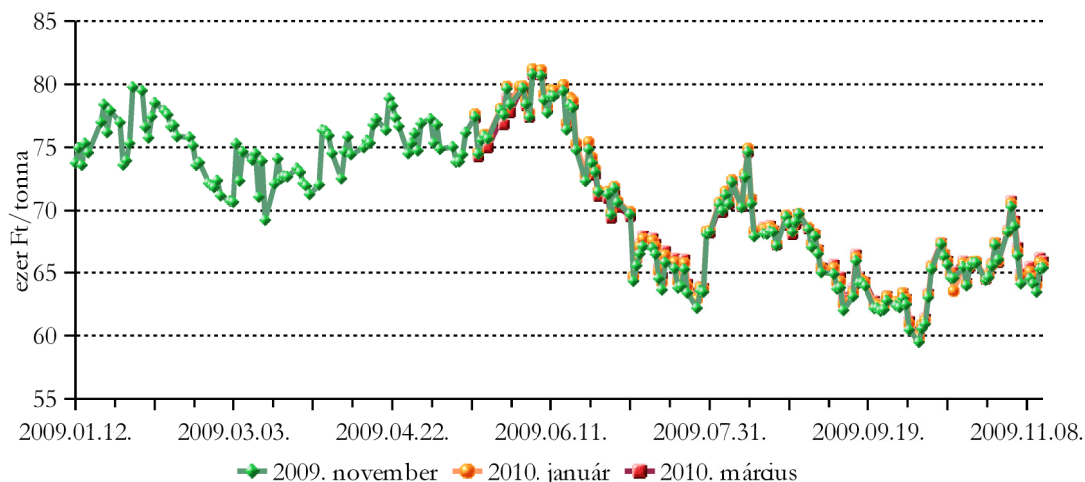
Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag iránt továbbra is élénk a kereslet, novemberben a forgalom megközelítheti az októberit (219 ezer tonna). Az elmúlt két és fél hónapban az idei termés 70%-át már felvásárolták. A napraforgómag termelői ára a 46. héten valamelyest nőtt október végéhez képest, tonnája 58 ezer Ft volt.

A napraforgóolaj literenkénti fogyasztói ára az idén először októberben 400 Ft alá csökkent.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

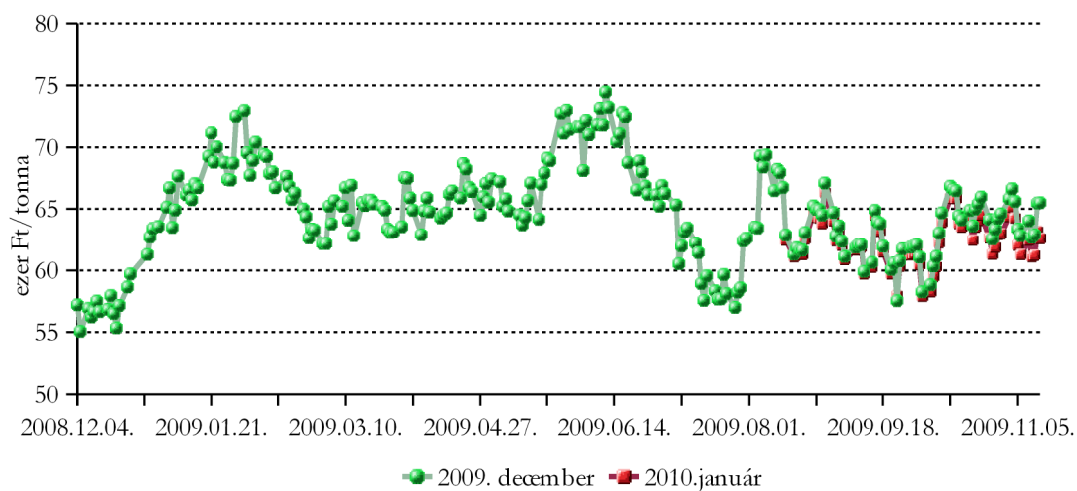
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

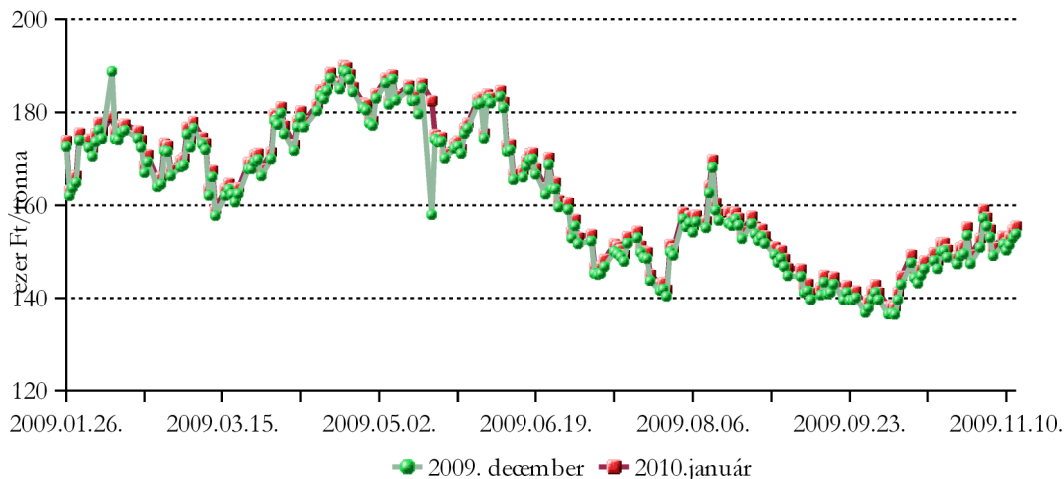
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

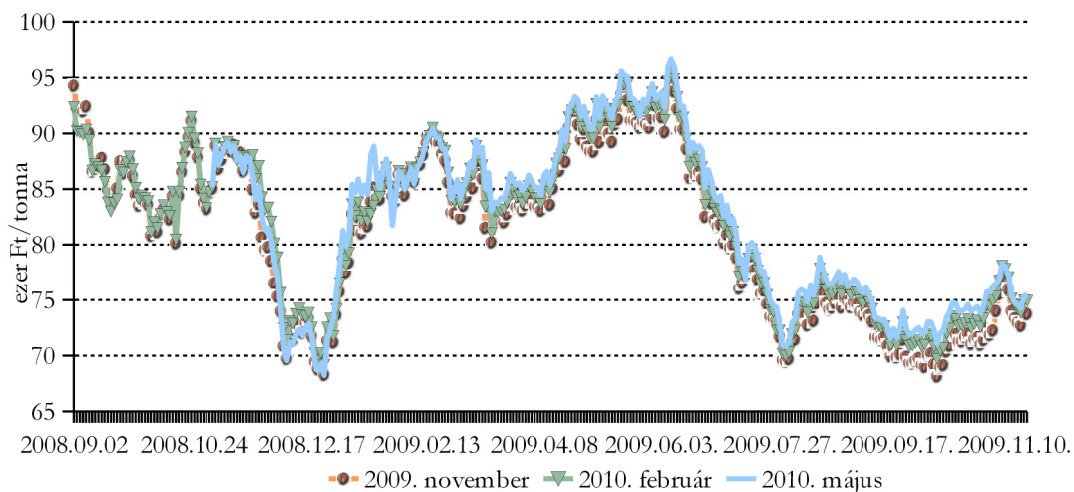
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

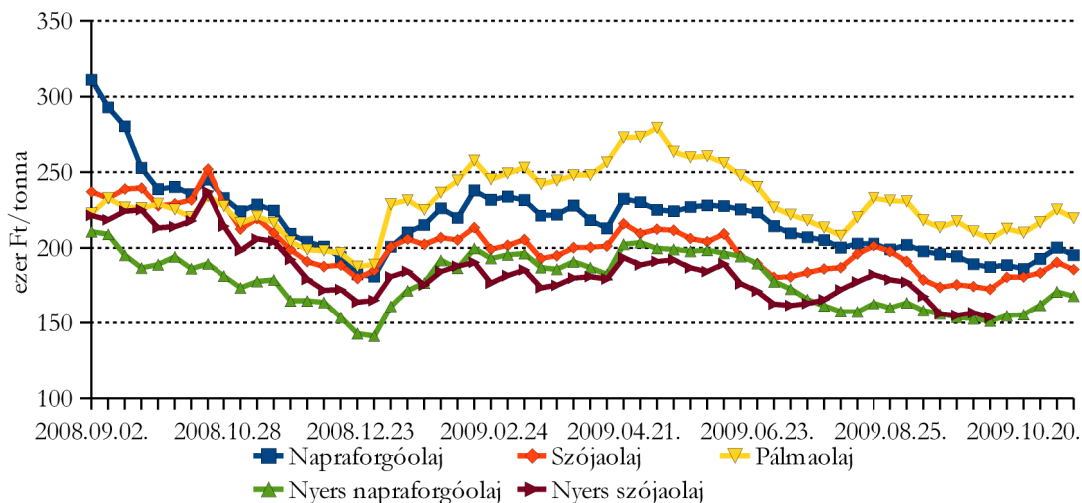
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

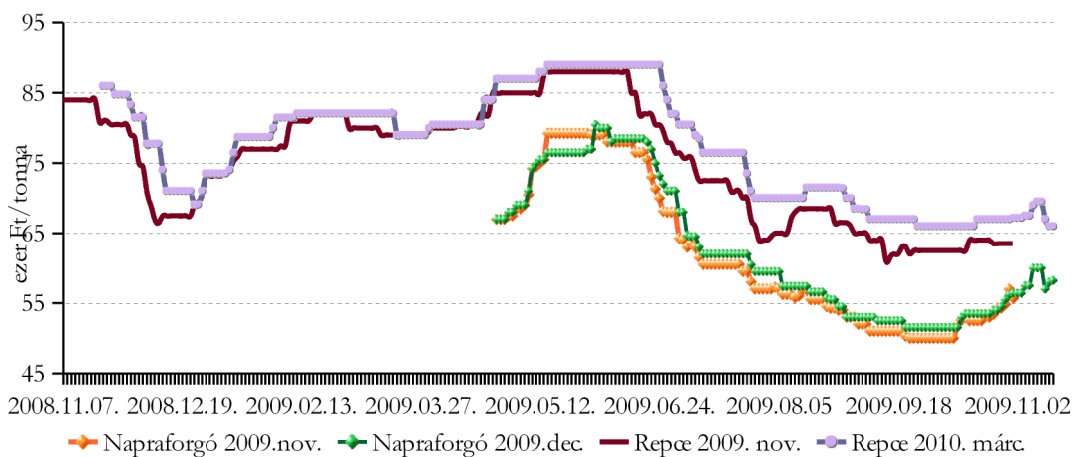
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóinak értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2008. november	2009. október	2009. november*	2009. november / 2008. november(%)	2009. november / 2009. október (%)
Ipari napraforgómag	tonna	410 507	291 455	141 598	34,49	48,58
	Ft/tonna	74 944	56 092	56 172	74,95	100,14
Repce	tonna	16 642	21 688	16 294	97,91	75,13
	Ft/tonna	96 092	66 441	67 314	70,05	101,31
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/tonna	-	-	-	-	-
Napraforgódara	tonna	18 125	14 807	4 809	26,53	32,48
	Ft/tonna	25 742	27 600	27 233	105,79	98,67
Nyers repceolaj	tonna	-	6 574	3 029	-	46,08
	Ft/tonna	-	160 453	168 457	-	104,99
Repcedara	tonna	7 041	7 446	3 277	46,54	44,01
	Ft/tonna	28 102	30 446	29 702	105,69	97,56

Forrás: AKI PÁIR/ * Előzetes adat.

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Hollandia	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus (Ft/tonna)				
		Rotterdam (FOB)	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2009-11-03	-	-	170 967	-	-
	2009-11-10	-	-	161 964	-	-
	2009-11-17	-	-	166 758	-	-
Repceolaj	2009-11-03	-	291 690	-	-	169 707
	2009-11-10	-	284 386	-	-	-
	2009-11-17	-	277 708	-	-	-
Szójaolaj	2009-11-03	-	-	169 571	157 247	-
	2009-11-10	-	-	166 685	150 340	-
	2009-11-17	-	-	166 758	156 040	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, AMI, MATIF

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

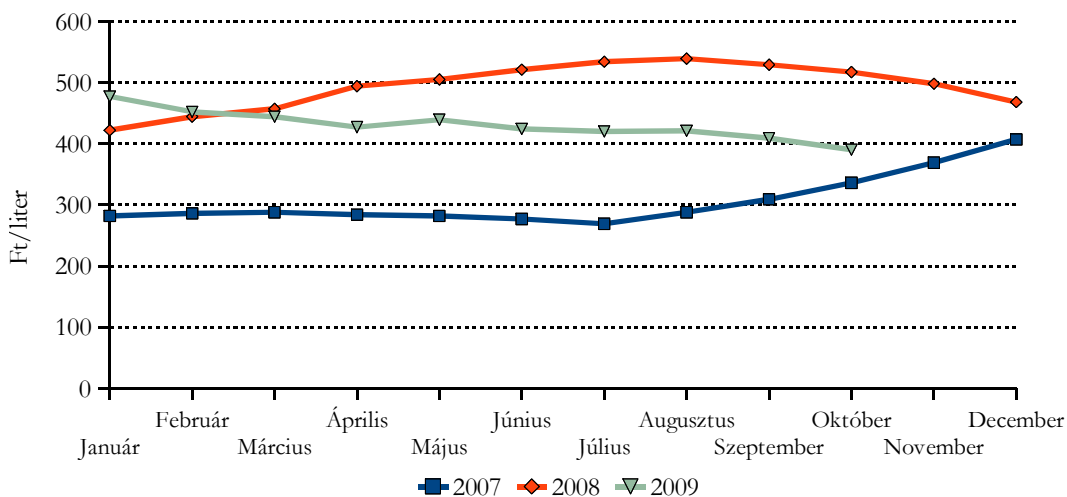
Termék	Időpont	Hollandia	Francia-ország	Német-ország	Ausztria	Magyar-ország
		Ártípus (Ft/tonna)				
		Prompt ár az olajmalom kapujában	Heti tőzsdei átlagár	Hamburg (CIF)**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2009-11-03	-	-	-	55 128	55 110
	2009-11-10	-	-	-	53 748	58 158
	2009-11-17	-	-	-	52 486	-
Napraforgódara	2009-11-03	-	-	-	32 798	-
	2009-11-10	-	-	-	31 976	26 955
	2009-11-17	-	-	-	31 226	-
Repcemag	2009-11-03	-	-	-	62 106	67 312
	2009-11-10	-	77 039	72 221	59 190	67 316
	2009-11-17	-	72 933	71 827	60 458	-
Repcedara	2009-11-03	-	-	-	32 798	29 416
	2009-11-10	-	-	-	31 976	29 980
	2009-11-17	-	-	-	31 226	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, AMI, BLPW, MATIF

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

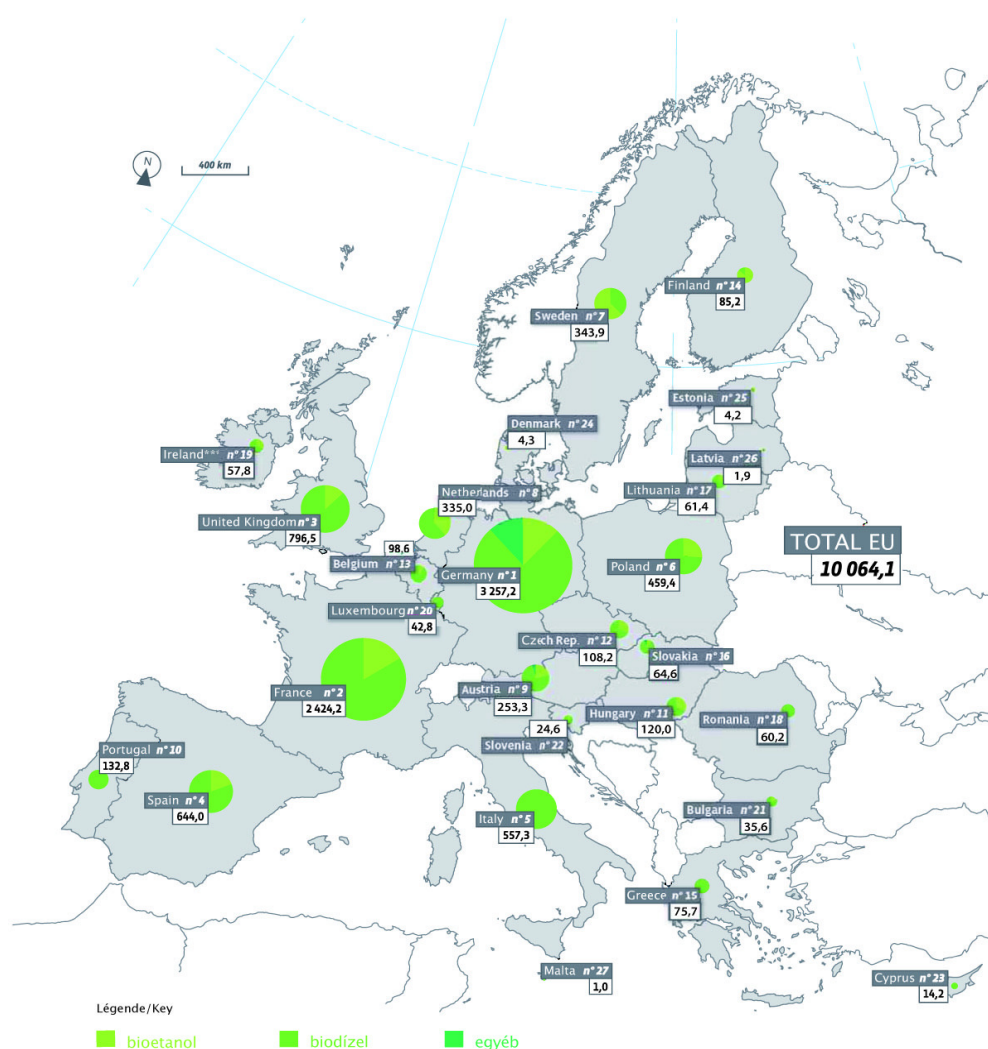
Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió bioüzemanyag felhasználása

A forgalomba hozott benzin és dízel üzemanyagokban 2010. december 31-ig az energiatartalom alapján 5,75%-os bioüzemanyag bekeverési arányt kell biztosítani. Ezt a bioüzemanyagok, illetve más megújuló üzemanyagok használatának előmozdításáról szóló 2003/30/EK (2003. május 8. Official Journal L123) Tanácsi irányelv 3. cikkely 1/b paragrafusa írja elő.

Bioüzemanyag-felhasználás az Európai Unióban 2008-ban (ktoe*)

* Kilotonna olajegyenérték.

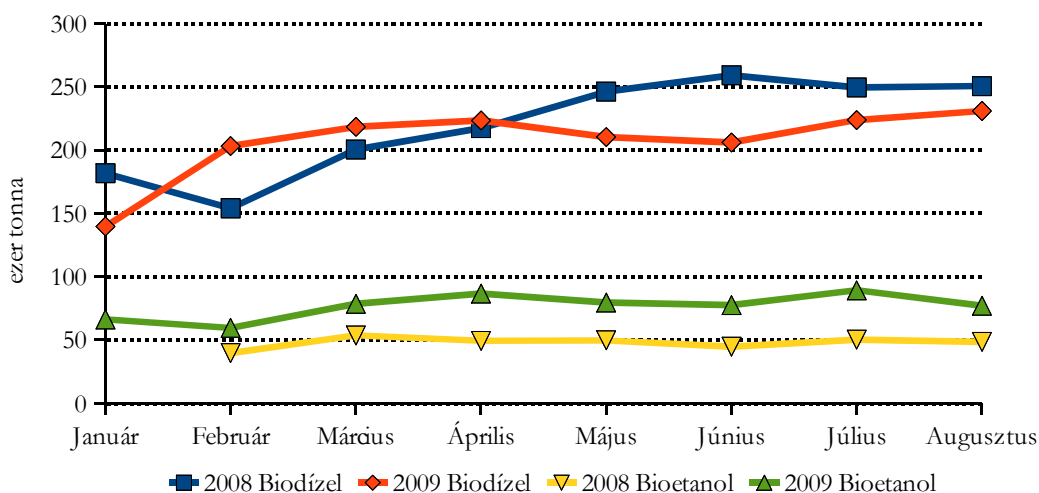
Forrás: Eurobserv'er 2009. július

Európában a biodízel részaránya a teljes bioüzemanyag felhasználásból 78,5%. A bioetanol-fogyasztás az elmúlt években lassú növekedésnek indult, de részaránya így is csak 17,5%. Az egyéb bioüzemanyagok (B100, biogáz stb.) alkalmazása az elmúlt években csökkent, mindössze 4%. A B100-as termék Németországban terjedt el, felhasználása már 2008-ban sem alakult kedvezően, és ez a trend 2009-ben tovább folytatódott. A biogázt közúti járművek üzemanyagaként Svédországban használják jelentős mennyiségben.

A felhasznált mennyiség alapján Európa legnagyobb bioüzemanyag fogyasztói: Németország, Franciaország, Spanyolország, Nagy-Britannia, Olaszország, Svédország, Hollandia, Lengyelország. Magyarország bioüzemanyag-fogyasztása 120 ktoe, szomszédainknál pedig a következőképpen alakult a felhasználás: Szlovákia 64,8 ktoe, Szlovénia 24,5 ktoe és Ausztria 253,3 ktoe.

Az Európai Unió teljes fogyasztásából 56%-kal két ország, Németország (32%) és Franciaország (24%) részesedik.

Bioetanol- és biodízel-felhasználás alakulása Németországban

Forrás: UFOP (Union zur Förderung Oel und Proteinpflanzen)

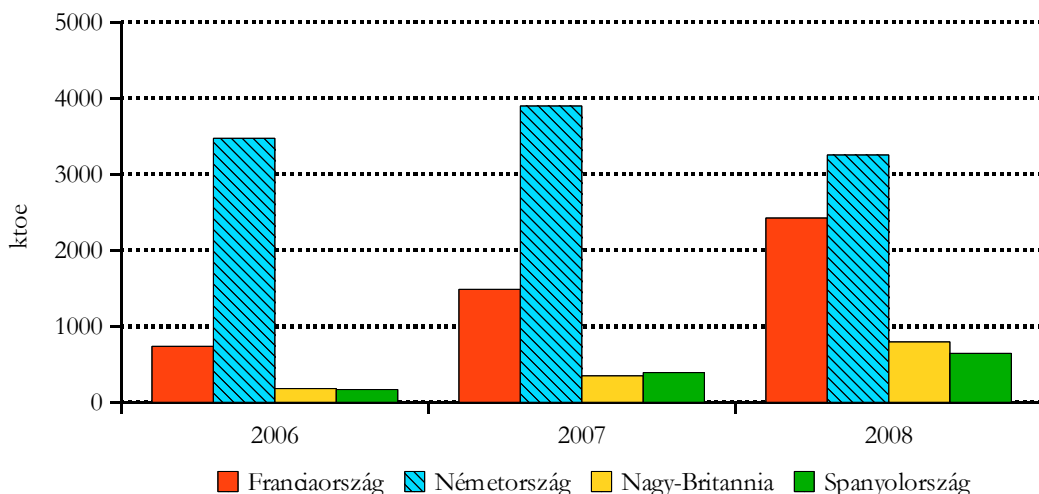
Németországban több egymást követő évben nőtt a bioüzemanyag-felhasználás, ezenbelül is elsősorban a biodízel-fogyasztás, de 2007 óta ez a folyamat megtorpant. A német biodízel-felhasználás 2009. I-VIII. között 20,4 millió tonna volt, valamivel kevesebb a 2008-as 20,6 millió tonnánál. A fogyasztás visszaesését elsősorban a B100-as termék iránti kereslet csökkenése okozta. A bekevert biodízel ára 2009. I-VII. között a benzinkutaknál 105-115 cent/liter között mozgott, folyamatosan meghaladta az ásványolaj árát (100-110 cent/liter). Ez a trend 2009. június végén megfordult, ettől kezdve a fogyasztás újra nő. A Bundestag 2009. júliusi határozata növelte a termék energiaadóját, viszont nem hagyta jóvá a tervezett 6,25%-os bekeverési arányt, hanem azt 5,75%-on változtatlanul hagyta. A 6,25%-os bekeverési arány bevezetését 2010 januárjáig elhalasztották.

Miközben a biodízel-fogyasztás 2009-ben stagnált, addig a bioetanol-felhasználás folyamatosan az előző év szintje felett mozgott.

Franciaország kormánya ütemtervet dolgozott ki a bekeverési arány növelésére, amit a lendületes fejlődés eredményeként tartani tud. Az ország 2008-ban elérte az 5,75%-os bekeverési arányt, 2009-ben célul tűzték ki a 6,25%, és 2010-ben a 7% elérését. Ebben az évben az ország a célértéket teljesíteni tudja, sőt néhány benzinkútnál már elkezdtek az E10-es termék és az E85-ös termékek forgalmazását is. Az E10-es termék átlagára Párizsban, a benzinkutaknál 2009. I-VII. között 134-135 cent/liter, az E85-ös terméké 86-87 cent/liter között mozgott, míg a szuperbenzin 95-ös értéke valamivel magasabb, 138-139 euró/liter volt. Franciaországban a bioetanol és a biodízel üzemek adókedvezményeket élveznek, de azok a francia tulajdonú üzemek, melyek az országhatáron kívül működnek csak akkor részesülhetnek ebből, ha termékeiket Franciaországban hozzák forgalomba.

A két legnagyobb felhasználó ország biztosan teljesíti, sőt túl is teljesíti az EU Tanácsi irányelvben megfogalmazottakat. A 2003/30 EC irányelv 4. cikkelye kötelezi a tagállamokat arra, hogy minden évben július 1-jéig jelentést tegyenek az előző évi teljes közlekedési üzemanyag-értékesítésről és a forgalomba hozott tiszta vagy kevert bioüzemanyagok ezen belüli részarányáról.

Németország, Franciaország, Nagy-Britannia és Spanyolország bioüzemanyag-felhasználásának alakulása

Forrás: Eurobserv'er 2009. július

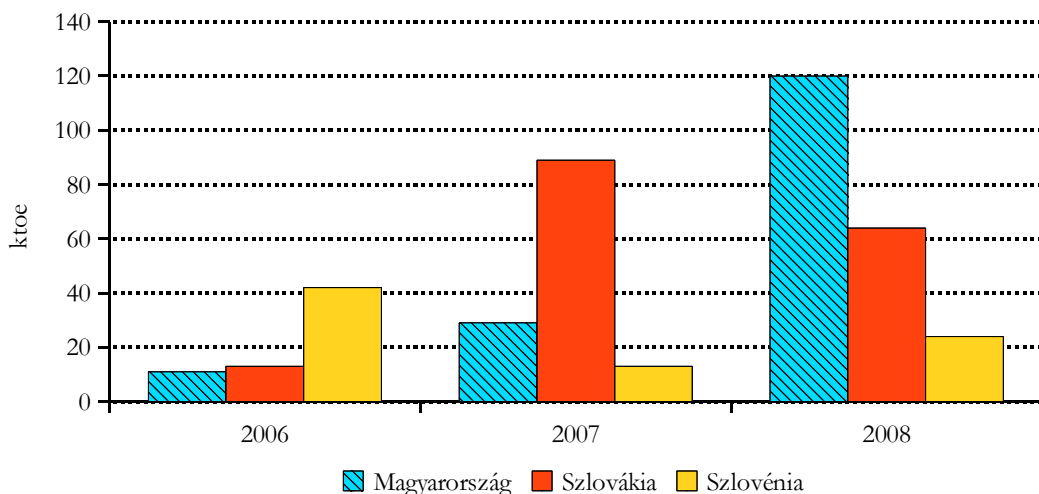
Nagy-Britannia a felhasznált bioüzemanyag mennyiség alapján ugyan a harmadik legnagyobb fogyasztó ország, de ez nem elegendő ahhoz, hogy az eredetileg 2009/2010-re tervezett 5%-os bekeverési arányt elérje. A bioüzemanyagok felhasználása 2009-ben elmaradt a várakozásoktól. Jelenleg az RTFO (Renewable Transport Fuel Obligation) célkitűzései már szerények, csak 2014-ben tervezi az 5-5,75%-os bekeverési arány elérését.

Spanyolország 2009-re a tervezett 3,4%-os bekeverési arányt az előzetes adatok alapján teljesíti, eléri a 3,9%-t. Az Abengoa cég egy 156 ezer tonna kapacitású bioetanol üzemet indított be Észak-Spanyolországban (Salamanca), ami lehetőséget biztosított a bekeverési arány növelésére. 2010-re az 5,83%-os értéket célozta meg az ország. A biodízel átlagos fogyasztói ára Madridban a benzinkutaknál 0,95-0,98 cent/liter között mozog.

Szomszédaink közül **Ausztria** a 2009-es nemzeti jelentése alapján a tervezettnél valamivel kedvezőbb bekeverési arányt, 5,5%-t ér el. 2009 első négy hónapjában az ország 34 646 m³ bioetanolt (2008. I-IV. 32 351 m³) és 92 599 tonna (2008. I-IV. 126 346 tonna) biodízelt használt fel. Ausztriában 4 biogázüzem is termel a gépjárművek számára hajtóanyagot.

Déli szomszédunk, **Szlovénia** 2009-ben 4%-os bekeverési arányt ér el, jövőre az 5,5%-ot tűzte ki célértékként. A bioüzemanyag alapanyagát képező növények vetésterületét kívánják növelni és a termesztéstechnológiájukat fejlesztik. Északi szomszédunknak, Szlovákiának is még erőfeszítéseket kell tennie az 5,75%-os célérték eléréséért.

Magyarország, Szlovénia, Szlovákia bioüzemanyag-felhasználásának alakulása

Forrás: Eurobarométer 2009. július

Magyarország az elmúlt évben 120 ezer tonna bioetanolt használt föl. Ahhoz, hogy 2010-ben teljesüljön az 5,75%-os bekeverési arány, az országnak 140-150 ezer tonnára lesz szüksége. Az elmúlt évben biodízelnél 148 ezer tonna volt a fogyasztás, a célkitűzés elérése érdekében 2010-ben a felhasználásnak 183 ezer tonnára kell nőnie. Magyarországon már az E85-ös termékkel is tankolhatnak a gépjármű tulajdonosok.

Európának a belső felhasználás biztosítása érdekében folyamatosan importra lesz szüksége. A legnagyobb importőrök: Nagy-Britannia, Hollandia és Svédország.

Hollandia 2009-re kitűzött célértékét 4,5%-ról 3,75%-ra és a 2010-es 5,75%-os bekeverési arányt 4%-ra módosította. Az ország a Nagy-Britanniában kidolgozott „Gallagher-jelentés”-ben megfogalmazott, a bioüzemanyag felhasználásának gyors ütemű növelése által okozott esetleges kedvezőtlen környezeti és gazdasági hatásokkal indokolja a korrekciót.

Olaszország az elmúlt évben 2%-os bekeverési arányt ért el, 2009-ben ez várhatóan 3%-os lesz. A növekedés jelentős részét importból fedezik. Az olasz biodízelüzemek kedvezőtlen jövedelmezőségi helyzetét a beáramló olcsó importtal indokolják. 2008-ban az ország 300 ezer tonna biodízelt importált, 2009-ben várhatóan ez 400 ezer tonnára nő. Olaszország nem módosította lefelé célértékét, de bizonytalan, hogy eléri-e egy év múlva az 5,75%-os bekeverési arányt.

Az elmúlt évben a felhasznált biodízel 26%-a és a bioetanol 31%-a importtermék volt. Az EU-27 2009 első félévében 634 533 m³ bioetanol (2008. 1. félév 840 636 m³) és 752 766 tonna (2008. 1. félév 566 614 tonna) biodízelt importált.

A 2003/30/EC rendelet az 1/a pontban részcélként 2005-re az energiatartalom alapján 2%-os bekeverési arány elérését határozta meg. Ezt az Európai Unióban 2005-ben csak Németország és Svédország tudta teljesíteni. Az EU tagállamok ekkor átlagosan csak 1%-os bekeverési arányt értek el.

Az EU teljes bioüzemanyag-felhasználása 2007-ben (7834,15 ktöe) átlagosan 2,6%-os és 2008-ban (10 064,1 ktöe) 3,3%-os bekeverési arány eléréséhez volt elegendő. Az 5,75%-os bekeverési arány eléréséhez 17-18 000 ktöe bioüzemanyagra lesz szükség. Ahhoz, hogy az EU ezt teljesíteni tudja, számos országnak még komoly erőfeszítéseket kell tennie. Kedvezőtlen üzenet ezen országok számára, hogy néhány nagy felhasználó (Németország, Nagy-Britannia, Hollandia) lefelé módosította célértékét. A Bizottság szakértői a tagállamokban végzett felmérések alapján bizonytalanok abban, hogy az EU-27 átlagában egy év múlva elérhető lesz-e az átlagos 5,75%-os bekeverési arány. Valószínűbbnek tartják, hogy Európa csak az 5,3%-os bekeverési arányt tudja teljesíteni.

Felhasznált irodalom:

Barometer Biocarburant – Eurobserv'er. 2009. július

Germany: Fuel use in Jan.-Aug. 2009 only slightly down on year. Toepfer 2009. október 26.

National Biofuel Reports. ec.europa.eu/energy/renewables/biofuels/ms_reports_dir_2003_30_en.htm

Sweden: Fuel ethanol consumption in first quarter of 2009 16% down on year. Toepfer 2009. április

Svetlana Kovalyova: Italy 2009 biodiesel output seen flat on 2008. Thomson Reuters.. 2009. november 9-13.

Rövidítések:

ktöe = kilotonna olajegyenérték

RTFO = Renewable Transport Fuel Obligation

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>